

Reguleringen, der gik i fisk

Dansk fiskeri er kvoteret. Fiskerne blev i 2005 tildelt retten til en fast andel af den årlige kvote. Fiskerettighederne, der er omsættelige, er blevet kapitaliseret. Den nuværende generation af fiskere har inddraget ressourcerenten, der tilhører os alle.

Af Jørn Astrup Hansen

Tidligere bankdirektør, cand. oecon.

Den 8. september løb DR2's udsendelse *Kvotekonger og små fisk* over skærmen. Udsendelsen gav et tankevækkende indblik i et erhverv, fiskeriet, der sædvanligvis ikke påkalder sig større opmærksomhed. Dertil fylder erhvervet for lidt. Værdien af den landede fisk har de senere år ligget ret konstant omkring 3 milliarder kroner årligt. Det er ikke meget; erhvervet fylder blot nogle promiller i den samlede økonomi. Men fiskeriet er big business for mange af dem, der befatter sig med det.

Fra frit fiskeri til kvotering

Fiskeriet var tidligere overladt til naturens luner og kræfternes frie spil. Det stod enhver rask mand frit for at udruste sin båd og drage på havet for at søge lykken – og fisken. Der er en overnormal indtjening (en ressourcerente) forbundet med frit at kunne fiske af havets ressourcer. Alligevel endte det galt for de brave fiskere, der fortsatte med at øge fangsttrykket, så længe indtægterne ved at indsætte endnu et fiskefartøj kunne dække meromkostningerne. Erhvervet fiskede ressourcerenten op. Det endte i the tragedy of the commons. En regulering måtte til, hvis fiskeriet skulle gøres rentabelt for den enkelte fisker.

Reguleringen af dansk fiskeri hviler på en aftale indgået i oktober 2005 mellem VK-regeringen og Dansk Folkeparti. Aftalen er siden omsat i en omfattende bekendtgørelse om regulering af fiskeriet. Med 187 paragraffer overvejende af teknisk karakter er bekendtgørelsen ikke blevet folkeeje. Som bekendtgørelsen lever fiskeriet et liv i ubemærkethed. Thi hvem kerer sig om, hvad der sker i Hirtshals og Skagen – uden for uge 29.

IOK – individuelle, omsættelige kvoter

Men hvad gik aftalen af 2005 egentlig ud på? Ifølge den daværende fødevarerminister skulle bedre rammer og en større forudsigelighed føre til en bedre lønsomhed for fiskeriet, så fiskerne kunne ranke ryggen, som ministeren optimistisk fjede til. Fiskerne, der tidligere havde fået tildelt kvoter for 2 uger eller en måned ad gangen, kunne nu se frem til at få en fast andel af den årlige kvote, TAC'en (Total Allowable Catch).

Kvoterne kunne sammenlægges; de kunne omsættes, og de kunne pantsættes. Vejen var banet for kapitalens indtog og en koncentration i erhvervet. Alligevel forkyndte ministeren frejdigt: "Vi har sikret os, at kystfiskeriet også fremover vil være en vigtig del af dansk fiskeri og en udviklende faktor for nærområderne langs kysten." Det klinger hult i dag. I fiskerlejet Lildstrand og i Esbjerg, hvor fiskerihavnen – engang Danmarks største – ligger øde hen.

Privatisering – eller piratisering?

Nogle mener, at regeringen med aftalen af 2005 privatiserede fiskeressourcerne, der er samfundets ejendom. Det er ikke en dækkende beskrivelse. Når staten privatiserer noget, være sig Statens Bilinspektion, Datacentralen eller for den sags skyld Københavns Lufthavne eller Dong, så sælger staten til højstbydende. Fiskeressourcerne, som af Det Økonomiske Råd anslås at have en værdi på ind til 14 milliarder kroner, blev ikke solgt; de blev foræret bort. Til en række, i sammenhængen, tilfældige fiskere, der efterfølgende kunne sælge kvoterne og stikke pengene i egen lomme.

Politikernes figenblad er, at der i loven er indeholdt et 8-årigt opsigelsesvarsel, og at der således ikke er sket en permanent overdragelse. Men lur mig, om myndighederne nogensinde påberåber sig opsigelsesvarslet, og lur mig, om ikke fiskerne vil påberåbe sig, at de har vundet hævde på rettighederne. Dispensationerne fra koncentrationsbestemmelserne er et forvarsel herom.

Fiskerettighederne er blevet kapitaliseret

Men hvorfor forærede man dog fiskerettighederne bort? Nok var retten til at fiske værdiløs under et frit fiskeri. Men nu havde man med et kvoteret fiskeri netop sikret, at fiskerne kunne fiske rentabelt – nogle endog meget rentabelt, som det senere skulle vise sig. Hvorfor skulle fiskerne da ikke betale for retten til at fange fisk, der tilhører samfundet? Olieselskaberne har dog ikke adgang til frit at hente olie op af undergrunden.

Dansk erhvervsfiskeri er blevet omkalfatret siden 2005. Der er sket en kapitalisering af fiskerettighederne, der i princippet kan opfattes som en uendelig betalingsrække. Der er kommet Big Money ind i erhvervet. Men det er ingen sag at trække værdien af fiskerettighederne ud af erhvervet. Det klarer en ferm revisor nemt. Der bliver ingen ressourcerente til den næste generation af fiskere. Den nuværende generation har indkasseret hele gevinsten ved "piratiseringen" af fiskeressourcerne i 2005.

Fra gummistøvler til laksko

Der er ikke længere meget romantik ved fiskeriet. Djærve fiskeskippere i waders er blevet afløst af smarte redere i laksko. Loven og bekendtgørelsen er hullede som grovmaskede fiskenet. Fiskerikontrollen fører kontrol med en slags stråmandsgeschäft som chefen for Fiskerikontrollen udtrykte det. Ja, der er hul i loven, men det er ikke et ulovligt hul, det er et kreativt hul, forklarede kontrolchefen, der tilføjede, at andre end fru Kjeldsen skam har gjort brug af hullet. Alle er lige for loven.

Fiskerikontrollen er, understregede kontrolchefen, sat til at kontrollere, at reglerne overholdes. Mon ikke det er det samme, vi vil komme til at høre, når vi skal have en forklaring på, hvordan det dog kunne gå til, at SKAT refunderede 6,2 milliarder kroner af en udbytteskat, der aldrig var blevet betalt. Formularerne var da korrekt udfyldt med navn, beløb, stempel og alt andet.

Berlingske Business

21. september 2015